

Література

1. Білик О., Гудімова Н. Роздуми щодо оцінювання якості роботи бібліотеки. *Бібліотечна планета*. 2011. № 4. С. 28–32.
2. ВНТУ в третьому циклі програми British Council. *Часопис «Імпульс»* / Вінницький національний технічний університет. Вінниця: ВНТУ, 2018. 17 січ. URL: http://impuls.vntu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=4476%3A-british-council&catid=9%3A2014-02-09-08-50-23&Itemid=1&lang=en. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 25.04.2018.
3. Звіт про роботу Науково-технічної бібліотеки Вінницького національного технічного університету за 2017 р. *Вінницький національний технічний університет; Науково-технічна бібліотека*. Вінниця, 2017. 53 с.
4. Караман Т. І. Веб-сайт бібліотеки КМІ: перспективи розвитку. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Бібліотека вищої школи на новому етапі розвитку соціальних комунікацій», 24.10–25.10.2013. – Дніпропетровськ: ДНУЗТ, 2013. – С. 51–52.
5. Місія бібліотеки. *Науково-технічна бібліотека Вінницького національного технічного університету*. – Вінниця: ВНТУ, 2013–2018. URL: <http://lib.vntu.edu.ua/pages/65.html>. Назва з екрана. Дата перегляду: 25.04.2018.
6. Притуляк Т. Є. Книгозбірня університету – науковцям. *Інституційний репозитарій ВНТУ*: [електронний архів]. Вінниця: ВНТУ, 2014. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789>. Назва з екрана. – Дата перегляду: 25.04.2018.
7. Притуляк Т. Є. Проектна діяльність університетської бібліотеки як фактор її розвитку (з досвіду роботи науково-технічної бібліотеки Вінницького національного технічного університету) [Електронний ресурс] / Т. Є. Притуляк // Матеріали науково-практичної конференції "Місце бібліотек ВНЗ у міжнародному науковому інформаційному просторі", Вінниця, ВНАУ, 29 листопада 2016 р. – Вінниця, 2016. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/13483>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 25.04.2018.

УДК 021 : 025.5 (027.7) (045)

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ БІБЛІОТЕКИ ДОНЕЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

Т. І. Міщан

Відомий американський письменник та історик Шелбі Фут колись сказав: «Університет – це лише група будинків, зібраних навколо Бібліотеки... Бібліотека – це Університет» [3, с.43].

Маючи свою таку непросту історію бібліотека Донецького національного університету імені Василя Стуса разом із вишем переживає своє відродження в черговий раз.

Наразі бібліотека вищого навчального закладу – його ключовий інформаційний ресурс, галузеве інформаційне середовище. Адже тут триває постійний процес трансформації традиційних функцій та всього комплексу бібліотечних послуг для забезпечення більш якісного задоволення інформаційних запитів користувачів шляхом:

– формування ресурсного фонду бібліотеки відповідно до потреб університетської спільноти;

- збереження та поповнення фонду бібліотеки науковою і навчально-методичною літературою на традиційних і електронних носіях;
- створення умов комфортності і доступності бібліотечних послуг шляхом використання інформаційних технологій в роботі бібліотеки;
- постійного моніторингу та оцінки якості надання бібліотечних послуг;
- підвищення рівня фахової компетентності працівників бібліотеки.

Довідково-інформаційне обслуговування користувачів ДонНУ імені Василя Стуса здійснюється у 3-х читальних залах бібліотеки. За минулий рік послугами університетської бібліотеки скористалися близько 5 200 користувачів, яким було видано понад 15 500 документів.

Переїхавши разом з Alma Mater до Вінниці, бібліотека з грудня 2014 року розпочала заново організовувати свою роботу та формувати книжковий фонд. На прохання про допомогу активно відгукнулася майже вся бібліотечна спільнота України, особливо західний регіон. Отримали у якості подарунка дуже цінні видання із закордону. Досить активно до поповнення книжкового фонду спеціалізованою та художньою літературою долучилися і науково-педагогічні працівники університету. Актуальним у даному напрямку роботи залишається книгообмін між бібліотеками, зв'язок з благодійними фондами та організаціями.

Станом на 01.01.2019 р. бібліотечний фонд бібліотеки ДонНУ імені Василя Стуса нараховує понад 25 000 примірників друкованих видань, які розподілено у фондах відділу книгозберігання та читальних залів за профілями факультетів університету : хімічного, математичного та фізико-технічного; біологічного, філологічного та економічного; історичного та юридичного.

Проте, на даний час статус бібліотеки визначається не лише кількістю фонду друкованих та обсягом періодичних видань, а й наявністю електронного ресурсу та можливістю надання доступу до світових інформаційних ресурсів.

З метою більш якісного задоволення інформаційних потреб користувачів у бібліотеці проводяться традиційні масові заходи (тематичні літературні вечори і години, вечори-зустрічі, вшанування, усні журнали та огляди літератури, презентації книг, конкурси), оформлюються книжкові виставки, перегляди нових надходжень, у тісному поєднанні із сучасними формами бібліотечної роботи (ток-шоу, вітальні, турніри, квести) із використанням електронного ресурсу (відеопрезентації, фільми, слайд-шоу, відеокліпи, віртуальні виставки). Досить популярною серед користувачів бібліотеки вишу стала «Літературна вітальня».

Посилення попиту на організовану інформацію за межами традиційного читацького кола бібліотек, у рамках розвитку громадянського суспільства, помітно змінює акценти в діяльності бібліотечних установ. Вимоги сучасного суспільства, широкий потік інформаційних джерел спонукають бібліотеку до поєднання традиційних та інноваційних форм бібліотечного обслуговування [1]. Адже через впровадження нових Інтернет-послуг користувач отримує можливість користуватися інформацією в будь-який, зручний для нього час та в будь-якому місці.

Однією із невід'ємних частин новітніх інформаційних технологій, що забезпечують нову якість бібліотечно-довідкового обслуговування та доступ до ресурсів бібліотеки є веб-сайт бібліотеки ДонНУ імені Василя Стуса (<http://library.donnu.edu.ua/>). Для популяризації бібліотечного фонду, на допомогу студентам та викладачам на сайті створено ряд розділів : «Новини», «Віртуальні виставки», «Електронні ресурси», «Корисні посилання», «Цікавинки» та ін. Загальне число звернень на сайт бібліотеки від часу його створення складає понад 9 700.

Завдяки діючому сайту бібліотеки ДонНУ імені Василя Стуса всі зацікавлені можуть дізнатися про : історію та режим роботи бібліотеки, її інформаційні можливості та послуги, останні новини та події, просвітницьку діяльність бібліотеки шляхом віртуальних презентацій тематичних виставок та переглядів літератури, анонсів бібліотечних заходів, звітів про проведені масові заходи (зустрічі із письменниками, «круглі столи», презентації книг).

Дистанційне довідково-бібліографічне обслуговування бібліотека здійснює за допомогою рубрик сайту : «Віртуальна довідка» і «Корисні посилання». «Віртуальна довідка» базується на виконанні разових запитів від користувачів, де користувач додає своє питання і отримує на нього відповідь, яка у подальшому зберігається в архіві виконаних довідок і є загальнодоступною. Але наразі «Віртуальна довідка» не працює. Лідером у вирішенні питань інформаційної комунікації є електронна корпоративна пошта.

Електронний каталог бібліотеки вишу, створений на основі програмного забезпечення «РБІС», являє собою систематизовану базу даних бібліографічних записів на всі види документів бібліотечного фонду (паперові, електронні, аудіо, відео), яка надана в розпорядження читачів через Інтернет цілодобово та оновлюється у реальному часі. До електронного каталогу можуть звертатися як потенційні користувачі бібліотеки, так і віддалені. Станом на 01.01.2019 року електронний каталог університетської бібліотеки налічував 12 800 записів.

Створений у 2017 році Інституціональний репозитарій – DSpace повільно, але систематично наповнюється науковими та навчально-методичними виданнями професорсько-викладацького складу, аспірантів та працівників ДонНУ імені Василя Стуса. Наразі даний ресурс зберігає понад 65 електронних публікацій.

Також, на сайті бібліотеки розміщено доступ до зовнішньої бази даних Центру навчальної літератури (<http://www.culonline.com.ua/>), що забезпечує користувачам бібліотеки безкоштовний, придбаний університетом, вільний доступ (з екрану з спеціального інтерфейсу) до повнотекстової колекції навчальних посібників та наукової літератури видавництва ТОВ «Центр учбової літератури».

Університет має доступ до наукометричної бази даних SCOPUS (<https://www.scopus.com>) – універсальної реферативної бази даних з можливостями наукової цитованості публікацій, надрукованих у наукових виданнях. Доступ до літератури видавництва «Центр навчальної літератури» та бази даних SCOPUS надається в читальних залах книгозбірні та з будь-якого автоматизованого робочого місця університету.

Ефективність роботи бібліотеки вищого навчального закладу доповнюється інформаційно-бібліографічною діяльністю, що має на меті забезпечення всіх учасників навчального і наукового процесів повною, оперативною і актуальною інформацією. Адже тематика рекомендаційних бібліографічних покажчиків, списків літератури та методичних видань формується відповідно до інформаційних запитів, потреб учених, викладачів, аспірантів і студентів вишу. Бібліографічні посібники, представлені у електронному вигляді на сайті бібліотеки, різні за змістом, хронологією та об'ємом, забезпечують підтримку освітньо-виховної та науково-дослідницької діяльності університету [2]. Упродовж останніх років бібліотечними працівниками підготовлено бібліографічні покажчики та рекомендаційні списки і огляди літератури з питань політології, економіки, біології, математики, мово-, правознавства, бібліографічних знань та щорічні видання: «Сучасна вища школа : виклики, реалії та перспективи», «Донецький національний університет імені Василя Стуса в інформаційному просторі ___ року», що висвітлює освітню, виховну, наукову, просвітницьку діяльність університету на даний час.

Задля більш широкої популяризації діяльності бібліотеки, потрібні не менш офіційні додаткові засоби інформування. Саме соціальні мережі у даному напрямку є оперативним, доволі потужним, найменш затратним джерелом бібліотечного маркетингу. Співробітники бібліотеки ДонНУ імені Василя Стуса з цією метою досить активно використовують мережу Facebook, де широко рекламують діяльність бібліотеки та доносять інформацію до користувачів мережі про основні бібліотечні події : нові надходження видань, анонси запланованих заходів та звіти про події, що вже відбулись.

Основні тенденції розвитку закладу вищої освіти на найближчу перспективу накреслено в Стратегії розвитку Донецького національного університету імені Василя Стуса на 2017-2025 роки, у якій визначено пріоритетні завдання університету :

- прагматизація освітньої діяльності з метою забезпечення якості, студентоорієнтованості та конкурентоспроможності;
- трансформація у дослідницький університет інноваційного типу;
- створення університетського світоглядного простору як living-learning-community (спільноти, що живе і навчається разом) [4].

У подальшому діяльність бібліотеки університету буде спрямована на спільну реалізацію науково-освітніх та розширення спектру інформаційних послуг, ґрунтуючись на вищевказаних пріоритетах і принципах Стратегії вишу.

Література

1. Грипич С., Буравкова Л. Формування інформаційної культури користувачів як важлива складова діяльності бібліотеки закладу вищої освіти. *Бібліотечний форум : історія, теорія і практика*. 2019. № 1. С. 33–40.
2. Лога Т. Науково-інформаційна діяльність бібліотек : до постановки питання. *Бібліотечний форум : історія, теорія і практика*. 2015. № 2. С. 38–42.
3. Мірошніченко М. Яскраві будні університетської бібліотеки. *Бібліотечний форум : історія, теорія і практика*. 2015. № 2. С. 43–44.
4. Стратегія розвитку Донецького національного університету імені Василя Стуса на 2017–2025 роки. URL : <https://www.donnu.edu.ua/uk/strategiya/>, (дата звернення – 17 квітня 2019 р.). – Назва з екрана.

УДК 027.7 : 021.64 + 025.5] (045)

«ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ»: БІБЛІОТЕКА ДОННУ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

О. І. Саух

Сьогодні бібліотека закладу вищої освіти не може обмежуватися ресурсами, які були актуальні декілька років назад. Важливим моментом у наданні новітньої та релевантної інформації є створення та використання локальних мереж комунікацій, поєднання бібліотечного та інформаційного обслуговування, можливість доступу користувачів до світових баз даних.

Провідником для бібліотек ЗВО у сучасному процесі бібліотекознавства та бібліографії виступає громадська організація Українська Бібліотечна Асоціація, головними завданнями діяльності якої є укріплення і розвитку бібліотечної професії та бібліотечно-інформаційної освіти. Завдяки участі у заходах УБА та можливості спілкування з іноземними колегами, можна ознайомитися із діяльністю бібліотек Європи та США та звернути увагу на певні моменти в роботі таких бібліотек.

IV Міжнародний форум молодих бібліотекарів «Бібліотека : Перезавантаження», який проходив 11–12 квітня в Харкові, що мав на меті обговорення процесу створення сучасної інноваційної бібліотеки, зацікавив мене деякими формами і методами бібліотечної роботи, спрямованими на покращення взаємодії з користувачами. Також, цей масштабний захід надав можливість вільного спілкування фахівцям з України, Білорусі, США та Литви.

На пленарному засіданні Форуму розглядалися питання бібліотек майбутнього через використання інноваційних технологій та створення відкритого інклюзивного простору в бібліотеці. Були представлені абсолютно нові форми заходів, які показують, що бібліотека може підтримувати щільний зв'язок з громадськими організаціями та ЗМІ, які зацікавлені в